

۱۳۰۸۳ ۶۲

موازنه‌گرایی متقارن در
سیاست خارجی ترکیه
عبور از نقطه صفر

مؤلفین:

دکتر ابراهیم متقی (استاد دانشگاه تهران)

فاطمه نکولعل آزاد (دانشجوی دکتری روابط بین‌الملل)

انتشارات صداقت

۱۳۹۳

سرشناسه	: متقی، ابراهیم، ۱۳۳۷
عنوان و نام پدیدآور	: ابراهیم متقی موازنه گرایی متقارن در سیاست خارجی ترکیه، عبور از نقطه صفر، ابراهیم متقی، فاطمه نکولعل آزاد
مشخصات نشر	: تهران - انتشارات صداقت ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری	: ۳۱۱ صفحه
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۰۴-۹۶-۴
وضعیت فهرست‌نویسی	: قیفا
موضوع	: ترکیه-روابط خارجی-خاورمیانه
موضوع	: موازنه قدرت
موضوع	: خاورمیانه-سیاست و حکومت-قرن ۲۱ م.
موضوع	: ترکیه-سیاست و حکومت-قرن ۲۱ م.
شناسه افزوده	: نکولعل آزاد، فاطمه، ۱۳۶۳-
رده‌بندی کنگره	: DR۴۷۹/خ۲م۲ ۱۳۹۳
رده‌بندی دیوبی	: ۳۲۷/۵۶۱-۱۷۴۹۲۷-۹-۴۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۶۹۲۵۲۶

انتشارات صداقت

آدرس: تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، پاساژ ۱۲ فروردین، واحد ۶

تلفن: ۶۶۴۶۰۱۲۹

نام کتاب	: موازنه گرایی متقارن در سیاست خارجی ترکیه، عبور از نقطه صفر
مؤلفین	: دکتر ابراهیم متقی، فاطمه نکولعل آزاد
طراحی جلد	: محسن ناهید
صفحه‌آرایی	: سیدعلی محمدی
سال چاپ	: ۱۳۹۳
نوبت چاپ	: اول
چاپ	: صداقت
صحافی	: صداقت
قیمت	: ۱۲۰۰۰ تومان
تیراژ	: ۱۰۰۰ جلد
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۰۴-۹۶-۴

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	فصل اول: موازنه‌گرایی منطقه‌ای در سیاست بین‌الملل
۶	۱- ویژگی عمومی واحدهای منطقه‌ای خاورمیانه و آسیای جنوب غربی
۸	۲- رقابت هوشمند بازیگران منطقه‌ای
۱۲	۳- نقش محیط ژئوپلیتیکی در توازن منطقه‌ای
۱۳	۴- کنش نامتقارن ترکیه و توازن منطقه‌ای
۱۶	۵- نقش سامانه چرخه‌ای در موازنه هوشمند منطقه‌ای
۱۷	۶- نقش سامانه محور- اسپوکی در توازن هوشمند منطقه‌ای
۱۸	۷- توازن منطقه‌ای از طریق موازنه هوشمند در سیستم انطباق‌گر
۱۹	۱-۷- مدل جداسازی بازیگران در روند توازن منطقه‌ای
۱۹	۲-۷- حل تعارض از طریق متاسیستم
۲۰	۳-۷- سازماندهی سیکل‌های قدرت در محیط منطقه‌ای
۲۱	۴-۷- نقش آفرینی بازیگران ساختاری در توازن منطقه‌ای و بین‌المللی
۲۱	۸- مکانیسم طراحی موازنه قوای هوشمند
۲۱	۱-۸- ارتقاء پتانسیل ارتباطی بازیگران در منطقه
۲۲	۲-۸- مفصل‌بندی جایگاه بازیگران در شبکه
۲۲	۳-۸- شناسایی توانایی و استحکام بندهای شبکه
۲۲	۴-۸- سازماندهی نقشه ارتباطی در روند توازن منطقه‌ای

- ۲۳ ۵-۸- خوشه‌بندی و مفصل‌بندی بازیگران در شبکه سیستمیک
- ۲۳ ۶-۸- همزیستی همکاری‌جویانه در شرایط بحران و در هم ریختگی سیستمیک
- ۲۴ ۷-۸- سازماندهی امنیت شبکه‌ای
- ۲۵ ۸-۸- تنوع بخشیدن به استراتژی‌های منطقه‌ای
- ۲۷ **فصل دوم: نشانه‌های تحول در راهبرد خاورمیانه‌ای ترکیه**
- ۳۱ ۱- رهیافت‌های سیاسی درباره راهبردهای خاورمیانه‌ای ترکیه
- ۳۲ ۱-۱- رویکرد ژئوپلیتیکی گراهام فولر درباره موازنه‌گرایی راهبردی ترکیه در خاورمیانه
- ۳۲ ۲-۱- رویکرد توسعه‌گرایی دانیل لرنر درباره ارتقاء موقعیت اقتصادی و ساختاری ترکیه
- ۳۳ ۳-۱- رویکرد عمق راهبردی احمد داوود اوغلو درباره موازنه‌گرایی راهبردی ترکیه
- ۳۳ ۲- مفاهیم راهبردی تبیین سیاست خارجی ترکیه در خاورمیانه
- ۳۵ ۱-۲- بررسی شکل‌بندی‌های ژئوپلیتیکی و امنیتی خاورمیانه
- ۳۸ ۳- تحول در نقش و کارکرد بازیگران غیردولتی خاورمیانه
- ۴۵ ۴- نقش و کارکرد بازیگران دولتی خاورمیانه
- ۴۶ ۱-۴- نقش کشورهای عایق در موازنه راهبردی ترکیه در خاورمیانه
- ۴۷ ۲-۴- نقش کشورهای مشارکت‌گرا در موازنه‌گرایی منطقه‌ای ترکیه در خاورمیانه
- ۴۸ ۳-۴- نقش کشورهای نوظهور در موازنه‌گرایی منطقه‌ای ترکیه در خاورمیانه
- ۵۲ ۴-۴- نقش نیروهای مداخله‌گر بین‌المللی در موازنه راهبردی ترکیه در خاورمیانه
- ۵۲ ۵- نقش نیروهای مداخله‌گر بین‌المللی در موازنه راهبردی خاورمیانه
- ۵۵ ۶- جایگاه ترکیه در شکل‌بندی امنیتی و راهبردی خاورمیانه
- ۵۶ ۱-۶- قطب‌بندی ژئوپلیتیکی خاورمیانه در سال‌های ساختار دوقطبی
- ۵۷ ۲-۶- قطب‌بندی ژئوپلیتیکی خاورمیانه در سال‌های گذار از ساختار دوقطبی

۵۹ ۳-۶- قطب‌بندی ژئوپلیتیکی خاورمیانه در سال‌های بعد از جنگ سرد و ساختار
دوقطبی

۶۱ ۴-۶- جایگاه ترکیه در ژئوپلیتیک خاورمیانه بعد از جنگ سرد

۶۳ ۵-۶- جایگاه راهبردی ترکیه بعد از شکست طرح خاورمیانه

۶۷ ۷- جایگاه ژئوپلیتیکی ترکیه در خاورمیانه جدید

۷۰ ۱-۷- فرآیند و چگونگی شکل‌گیری رقابت، موازنه و ثبات در خاورمیانه جدید

۷۱ ۲-۷- جایگاه ترکیه در روند موازنه‌گرایی جنگ ایران-عراق

۷۳ ۳-۷- شکل‌بندی‌های ژئوپلیتیکی رقابت، موازنه و جنگ نامتعارف در خاورمیانه

۷۵ ۴-۷- معمای امنیت در شرایط رقابت، بی‌ثباتی و عدم موازنه در خاورمیانه جدید

۸۱ فصل سوم: موازنه‌گرایی راهبردی ترکیه در تعامل با اتحادیه اروپا

۸۲ ۱- موازنه‌گرایی ترکیه در فرآیند ائتلاف‌گرایی با اتحادیه اروپا

۸۴ ۱-۱- روندهای موازنه‌گرایی و ائتلاف‌گرایی ترکیه در دوران تورگوت اوزال

۸۶ ۲-۱- روندهای موازنه‌گرایی و ائتلاف‌گرایی ترکیه در دوران حزب رفاه

۹۰ ۳-۱- روندهای موازنه‌گرایی و ائتلاف‌گرایی ترکیه در دوران حزب عدالت و توسعه

۹۱ ۲- رهیافت حداقل‌گرایی تضادهای منطقه‌ای خاورمیانه در فرآیند مشارکت‌گرایی با اروپا

۹۲ ۱-۲- احمد داوود اوغلو و دکترین عمق استراتژیک

۹۵ ۲-۲- احمد داوود اوغلو و بازتولید رهیافت اسلام‌گرایانه به سیاست جهانی

۹۷ ۳-۲- تأثیر ائتلاف‌گرایی اجتماعی ترکیه در ائتلاف‌گرایی اروپایی

۱۰۰ ۴-۲- تأثیر رهیافت عمق استراتژیک بر ائتلاف‌گرایی اروپایی

۱۰۳ ۳- نشانگان نقطه صفر راهبردی در اندیشه‌های داوود اوغلو

۱۰۴ ۱-۳- حداقل‌سازی مشکلات راهبردی با همسایگان و محیط منطقه‌ای

۱۰۶ ۲-۳- مشارکت‌گرایی سودمند در رهیافت سیاست خارجی داوود اوغلو

۱۰۷ ۳-۳- جهان‌گرایی در نگرش منطقه‌ای و بین‌المللی داوود اوغلو

- ۱۰۹ ۴-۳- منطقه‌گرایی غیرایدئولوژیک در سیاست راهبردی احمد داوود اوغلو
- ۱۱۰ ۴- موازنه‌گرایی متقارن و حداقل‌سازی اختلافات راهبردی در سیاست خارجی ترکیه
- ۱۱۱ ۴-۱- ارزیابی مواضع سیاست خارجی ترکیه و تحولات بهار عربی
- ۱۱۲ ۴-۲- فرصت‌ها و چالش‌های ترکیه در جهان عرب
- ۱۱۹ **فصل چهارم: نشانه‌ها و سازوکارهای موازنه‌گرایی ترکیه در خاورمیانه بزرگ**
- ۱۲۰ ۱- جایگاه ترکیه در طرح خاورمیانه بزرگ پاول
- ۱۲۹ ۲- جایگاه ترکیه در سیاست اعلامی طرح خاورمیانه بزرگ
- ۱۳۰ ۲-۱- ارتقاء توسعه انسانی خاورمیانه در حوزه سیاسی
- ۱۳۱ ۲-۲- ارتقاء توسعه انسانی خاورمیانه در حوزه اجتماعی- فرهنگی
- ۱۳۲ ۲-۳- ارتقاء توسعه انسانی خاورمیانه در حوزه اقتصادی
- ۱۳۳ ۳- بهینه‌سازی موقعیت اقتصادی و توسعه انسانی ترکیه در طرح خاورمیانه بزرگ
- ۱۳۵ ۳-۱- ارتقاء دموکراسی و توسعه انسانی
- ۱۴۲ ۳-۲- گسترش دانش غربی و توسعه انسانی
- ۱۴۵ ۳-۳- گسترش فرصت‌های اقتصادی
- ۱۴۶ ۳-۴- بهینه‌سازی نظام مالی و بانکی ترکیه در طرح خاورمیانه بزرگ
- ۱۵۰ ۴- متنوع‌سازی قابلیت راهبردی ترکیه در طرح خاورمیانه بزرگ
- ۱۵۱ ۴-۱- همکاری‌های منطقه‌ای آمریکا و ترکیه در طرح خاورمیانه بزرگ
- ۱۵۳ ۴-۲- کنترل اسلام سیاسی در حوزه خاورمیانه
- ۱۵۵ ۵- تأثیرگذاری ترکیه بر فرآیند بیداری اسلامی در خاورمیانه
- ۱۵۷ ۵-۲- چالش اسلام‌گرایی ترکیه با اسلام سیاسی و رادیکالیزم اسلامی در خاورمیانه
- ۱۶۱ ۵-۴- مشارکت ترکیه در منابع اقتصادی خاورمیانه بزرگ
- ۱۶۳ ۵-۵- مشارکت ترکیه در بازارهای تجاری خاورمیانه بزرگ
- ۱۶۴ ۶- نقش ترکیه در فرآیند ظهور و تکامل طرح خاورمیانه بزرگ

- ۱۶۶ ۱-۶- شاخص‌های اعلامی خاورمیانه در نگرش مقامات اجرایی آمریکا
- ۱۷۰ ۲-۶- زیرساخت‌های اندیشه‌ای طرح خاورمیانه بزرگ در ادراک مقامات اجرایی آمریکا
- ۱۷۱ ۳-۶- منطقه گرایی ادغام شده در سیاست جهانی
- ۱۷۱ ۴-۶- مزیت نسبی اقتصادی منطقه در طرح خاورمیانه بزرگ
- ۱۷۲ ۵-۶- الهام گیری از طرح خاورمیانه جدید شیمون پرز
- ۱۷۲ ۶-۶- توسعه اقتصادی و نوسازی منطقه‌ای در طرح خاورمیانه بزرگ
- ۱۷۳ ۷-۶- مزیت نسبی ژئوپلیتیکی خاورمیانه در سازماندهی همکاری‌های منطقه‌ای
- ۱۷۴ ۷- جایگاه ترکیه در شکل‌بندی نهادهای خاورمیانه بزرگ
- ۱۷۴ ۱-۷- ابعاد سیاسی طرح خاورمیانه
- ۱۷۵ ۲-۷- ابعاد اجتماعی - فرهنگی طرح خاورمیانه
- ۱۷۷ ۳-۷- ابعاد اقتصادی طرح خاورمیانه بزرگ
- ۱۷۸ ۸- روند سازماندهی، تکامل و تحول طرح خاورمیانه
- ۱۷۸ ۱-۸- سازماندهی زیرساخت‌های امنیتی - استراتژیک
- ۱۸۰ ۲-۸- سازمان دهی زیرساخت‌های دیپلماتیک
- ۱۸۱ ۳-۸- سازماندهی زیرساخت‌های مطالعاتی و پژوهشی
- ۱۸۲ ۴-۸- چگونگی تبیین و سازماندهی طرح خاورمیانه بزرگ
- ۱۸۳ ۵-۸- سازماندهی طرح‌های اقتصادی - اجتماعی توسط کشورهای اروپایی
- ۱۸۵ ۶-۸- سازماندهی طرح امنیت بین منطقه‌ای توسط کشورهای اروپایی
- ۱۸۶ ۷-۸- سازماندهی خاورمیانه به منزله طرح منطقه ای آمریکا بعد از جنگ سرد
- ۱۸۸ ۹- واکنش اروپا نسبت به ادغام ترکیه در طرح خاورمیانه بزرگ
- ۱۹۱ ۱۰- واکنش کشورهای منطقه در برابر سازماندهی طرح خاورمیانه بزرگ
- ۱۹۱ ۱۰-۱- واکنش اتحادیه عرب به طرح خاورمیانه بزرگ

۱۹۲ ۱۰-۲- واکنش کشورهای عربی نسبت به طرح خاورمیانه بزرگ

۱۹۷ فصل پنجم: نقش شاخص‌های اجتماعی و هویتی ترکیه در فرآیند تحولات امنیتی

خاورمیانه

۱۹۹ ۱- حزب عدالت و توسعه و هویت‌گرایی جدید ترکیه در خاورمیانه

۱۹۹ ۱-۱- ظهور اسلام‌گرایی و مقاومت اسلامی در ترکیه

۲۰۰ ۱-۲- پیوند آموزه‌های اسلامی و شاخص‌های کنش سیاسی ترکیه

۲۰۲ ۲- هویت ملی و دینی ترکیه در خاورمیانه

۲۰۳ ۱-۲- نقش قدرت‌های فروملی ترکیه در مدیریت بحران منطقه‌ای خاورمیانه

۲۰۴ ۲-۲- هویت دینی و شکل‌بندی سیاسی ترکیه در خاورمیانه

۲۱۲ ۲-۳- جایگاه ترکیه در هویت مذهبی کشورهای خاورمیانه

۲۱۳ ۲-۴- جایگاه ترکیه در موازنه گسل‌های مذهبی و هویتی خاورمیانه

۲۱۷ ۳- جایگاه هویتی، قومی و زبانی ترکیه در خاورمیانه

۲۲۰ ۴- نقش ترکیه در هویت سیاسی خاورمیانه

۲۲۹ ۵- چگونگی تعامل ترکیه با بازیگران در خاورمیانه

۲۳۰ ۵-۱- تعامل‌گرایی منطقه‌ای ترکیه از طریق وابستگی متقابل اقتصادی در خاورمیانه

۲۳۲ ۵-۲- چالش‌های نهادی ترکیه در فرآیند همگرایی راهبردی کشورهای خاورمیانه

۲۳۵ ۵-۳- تکامل مرحله‌ای نهادهای اقتصادی ترکیه در خاورمیانه

۲۴۲ ۵-۴- همکاری‌های بین منطقه‌ای ترکیه در خاورمیانه و اروپا

۲۴۴ ۵-۵- نقش ترکیه در سازماندهی نهادهای اقتصادی منطقه‌ای خاورمیانه

۲۵۱ فصل ششم: سازوکارهای امنیت‌سازی و توازن منطقه‌ای در سیاست خارجی ترکیه

۲۵۳ ۱- نشانه‌های موازنه‌گرایی در سیاست خارجی بازیگران منطقه‌ای

۲۵۵ ۲- نشانگان عبور از موازنه نیمه ایستا در منطقه خاورمیانه و آسیای جنوب غربی

۲۵۶ ۲-۱- ارتقاء ظرفیت متعادل‌کننده ساختار منطقه‌ای و بین‌المللی

۲۵۷	۲-۲- بازتولید شرایط تعادلی در منافع و هنجارهای بازیگران رقیب منطقه‌ای
۲۵۷	۳-۲- متعادل‌سازی هنجاری معمای امنیت در ادراک بازیگران منطقه‌ای
۲۵۸	۴-۲- متنوع‌سازی نشانگان هنجاری در بازتولید ائتلاف‌های منطقه‌ای
۲۶۰	۳. الگوی موازنه باثبات در نظام‌های منطقه‌ای
۲۶۱	۳-۱- نظم منطقه‌ای در الگوی موازنه باشکوه
۲۶۳	۳-۲- نظم منطقه‌ای در الگوی موازنه دهنده بین المللی
۲۶۴	۳-۳- نظم منطقه‌ای در الگوی ساخت‌یابی نظام دو قطبی
۲۶۵	۳-۴- نظم منطقه‌ای در الگوی نهادی - کارکردی
۲۶۵	۴. الگوی ادراکی - هنجاری ترکیه در موازنه منطقه‌ای خاورمیانه و آسیای جنوب غربی
۲۶۷	۴-۱- رویکرد سازه انگارانه به موازنه منطقه‌ای خاورمیانه و آسیای جنوب غربی
۲۶۸	۴-۲- منازعات و رقابت‌های هنجاری در حوزه منطقه‌ای خاورمیانه و آسیای جنوب غربی
۲۶۹	۴-۳- هنجارسازی از طریق ایجاد شناخت مشترک در موضوعات امنیت منطقه‌ای
۲۷۰	۴-۴- مدیریت تضادهای هنجاری در موضوعات امنیت منطقه‌ای
۲۷۷	فصل هفتم: داوود اوغلو و بازتولید موازنه‌گرایی منطقه‌ای در سیاست خارجی ترکیه
۲۷۸	۱- موازنه‌گرایی راهبردی داوود اوغلو در خاورمیانه بزرگ
۲۸۰	۲- موازنه‌گرایی راهبردی فرامنطقه‌ای داوود اوغلو
۲۸۳	۳- موقعیت‌یابی ترکیه به عنوان نیروی واسطه در رقابت‌های ژئوپلیتیکی
۲۸۷	۴- موازنه‌گرایی ترکیه با اهداف خاورمیانه‌ای کشورهای اروپایی
۲۹۱	نتیجه‌گیری
۲۹۹	فهرست منابع فارسی
۳۰۵	فهرست منابع لاتین

مقدمه

ارزیابی جدید از عناصر قدرت و نقش سیاسی ترکیه مربوط به دورانی می‌باشد که کارگزاران حزب عدالت و توسعه تلاش داشتند تا الگوی متفاوتی از نوعثمان‌گرایی را در ساختار سیاسی ترکیه پیگیری نمایند. در این ارتباط، احمد داوود اوغلو نظریه «عمق راهبردی: موقعیت ترکیه در صحنه بین‌المللی» را ارائه نمود. چنین رویکردی را می‌توان به عنوان بخشی از سیاست راهبردی ترکیه در دوران جدید دانست. داوود اوغلو تلاش داشت تا «الگوی تعامل فراگیر» در دوران بعد از جنگ سرد را در قالب حداکثرسازی کنش همکاری جویانه با کشورهای منطقه‌ای و کاهش تضادهای راهبردی ارائه کند.

چنین رویکردی را باید به عنوان جهت‌گیری جدید سیاست خارجی ترکیه در خاورمیانه دانست. براساس چنین رویکردی، همکاری ترکیه با ناتو، ایالات متحده آمریکا، روسیه، سازمان امنیت و همکاری اروپا، سازمان کنفرانس اسلامی و سازمان همکاری‌های اقتصادی (اگو) تبیین نمود. ترکیه تلاش دارد تا موقعیت خود در اتحادیه اروپا تثبیت نماید. به همین دلیل است که از الگوهای اطمینان‌بخشی و اعتمادسازی راهبردی استفاده می‌نماید.

موازنه‌گرایی را باید به عنوان الگوی کنش بازیگرانی دانست که از جایگاه سیاسی، موقعیت ژئوپلیتیکی و ضرورت‌های راهبردی برخوردار می‌باشند. کنش راهبردی ترکیه در خاورمیانه براساس ذهنیت راهبردی، هویت فرهنگی و اراده سیاسی رهبران این کشور شکل گرفته است. حزب عدالت و توسعه تلاش دارد تا موقعیت سیاسی ترکیه در منطقه را از طریق سازوکارهای کنش همکاری جویانه ارتقاء دهد. لازم به توضیح است که چنین رویکردی به مفهوم نادیده گرفتن آنارشی در سیاست بین‌الملل تلقی نمی‌شود. کشوری همانند ترکیه در قالب امپراطوری عثمانی، از قرن ۱۶ نقش موثری در گسترش حوزه نفوذ راهبردی در اروپا و خاورمیانه ایفا نموده است.

لازم به توضیح است که رقابت، تعارض و چالش‌های ژئوپلیتیکی به عنوان واقعیت راهبردی خاورمیانه محسوب شده و الگوی به حداقل رساندن تضادها بدون توجه به مولفه‌هایی همانند مشارکت در رقابت ژئوپلیتیکی؛ به همان گونه‌ای که در سوریه شکل گرفته است، حاصل نمی‌شود. ترکیه برای ایفای نقش منطقه‌ای نیازمند آن است که از الگوی مبتنی بر موازنه‌گرایی راهبردی استفاده نماید. موازنه‌گرایی مربوط به شرایطی است که زمینه‌های لازم برای ایجاد تعادل در منافع و حوزه نفوذ بین بازیگران اصلی سیاست بین‌الملل بوجود آید.

روندهای تاریخی جنگ اول و دوم جهانی منجر به تغییر بنیادین در سیاست امنیتی و راهبردی ترکیه گردید. خلافت در امپراطوری عثمانی کارکرد خود را در سال ۱۹۲۲ پایان داد. ترک‌های جوان موقعیت سیاسی کشور خود را براساس «ترکیه» سازماندهی نمود. ترکیه از سال ۱۹۴۷ پیوندهای راهبردی خود با آمریکا و جهان غرب را گسترش داد. در سال ۱۹۴۹ به عضویت پیمان آتلانتیک شمالی درآمد. از این مقطع زمانی به بعد راهبرد امنیتی ترکیه تحت تأثیر ضرورت‌های راهبردی ایالات متحده قرار گرفت. ساختار دفاعی و مولفه‌های قدرت ترکیه را باید در قالب شکل‌بندی‌های ژئوپلیتیکی و ائتلاف راهبردی با آمریکا تبیین نمود.

درباره موازنه‌گرایی سیاست خارجی ترکیه رویکردهای متفاوتی ارائه شده است. گراهام فولر را می‌توان به عنوان اولین نظریه‌پرداز عصر جدید دانست که جایگاه ترکیه در نظام امنیت منطقه‌ای را تبیین می‌کند. نظریه‌پردازان دیگری همانند «دانیل لرنر» نیز تلاش دارند تا نقش ژئوپلیتیکی و

راهبردی ترکیه را در ساختار امنیتی جدید ارائه دهد. داوود اوغلو نیز کتاب «عمق راهبردی» خود را درباره چگونگی تعامل با بازیگران منطقه‌ای تبیین کرده است.

ارزیابی جدید از عناصر قدرت و نقش سیاسی ترکیه مربوط به دورانی می‌باشد که کارگزاران حزب عدالت و توسعه تلاش داشتند تا الگوی متفاوتی از نو عثمان‌گرایی را در ساختار سیاسی ترکیه پیگیری نمایند. در این ارتباط، احمد داوود اوغلو نظریه «عمق راهبردی؛ موقعیت ترکیه در صحنه بین‌المللی» را ارائه نمود. چنین رویکردی را می‌توان به عنوان بخشی از سیاست راهبردی ترکیه در دوران جدید دانست. داوود اوغلو تلاش داشت تا «الگوی تعامل فراگیر» در دوران بعد از جنگ سرد را در قالب حداکثرسازی کنش همکاری‌جویانه با کشورهای منطقه‌ای و کاهش تضادهای راهبردی ارائه کند.

در این کتاب تلاش می‌شود تا «راهبرد موازنه‌گرایی» برای به حداقل رساندن تضادهای ترکیه با محیط پیرامونی مورد توجه قرار گیرد. نظریه عمق استراتژیک داوود اوغلو معطوف به گسترش همکاری‌ها و به حداقل رساندن تضادها در بالکان و خاورمیانه می‌باشد. اگرچه بالکان از اهمیت ویژه‌ای در سیاست بین‌الملل برخوردار است، اما نقطه تمرکز در این کتاب معطوف به سیاست راهبردی ترکیه در خاورمیانه می‌باشد. از سوی دیگر، برخی از تحلیلگران بر این اعتقادند که ترکیه موقعیت خود را در سیاست منطقه‌ای خاورمیانه از فضای همکاری‌جویانه به الگوی رقابتی تبدیل کرده است.

سؤال اصلی این کتاب بر این موضوع تأکید دارد که: «راهبرد سیاست خارجی ترکیه در دوران حزب عدالت و توسعه بهره‌گیری از چه راهبردی می‌باشد؟» در پاسخ به این سؤال، فرضیه کتاب تبیین گردیده است. فرضیه کتاب مبنی بر «گذار از موازنه‌گرایی راهبردی ترکیه معطوف به گسترش الگوی تعامل همکاری - رقابت براساس ضرورت‌های سیاست بین‌الملل و نیازهای راهبردی ترکیه در پیمان‌های منطقه‌ای و جهانی» می‌باشد.

نشانه‌های چنین رویکردی در ارتباط با سیاست منطقه‌ای ترکیه درباره تحولات عراق و سوریه قابل ارزیابی و تحلیل می‌باشد. مقامات حزب عدالت و توسعه تلاش دارند تا رهیافت اسلام‌گرایی را با نشانه‌هایی از نو عثمان‌گرایی پیوند دهند. عثمان‌گرایی جدید نمادی از تلاش سازمان‌یافته بازیگران

داخلی ترکیه برای ارتقاء جایگاه راهبردی در محیط منطقه‌ای می‌باشد. علت تغییر در سیاست امنیتی ترکیه را باید در روندهای هویت‌گرایی و منطقه‌گرایی مشاهده نمود.

لازم به توضیح است این کتاب دارای فرضیه جانشین نیز باعنوان: «موازنه‌گرایی راهبردی ترکیه را باید براساس الگوی همکاری چندجانبه با کشورهای منطقه‌ای برای به حداقل رساندن تضادهای ژئوپلیتیکی و امنیتی دانست» می‌باشد. واقعیت آن است که موازنه‌گرایی راهبردی ترکیه ماهیت چندگانه و چندجانبه دارد. موازنه‌گرایی را می‌توان در الگوی تعامل توسعه‌گرا مشاهده کرد. به همین دلیل است که زمینه برای محدودیت‌های راهبردی ترکیه در ارتباط با اقدام نیروهای مسلح کردستان در کوبانی را به وجود آورده است. در ادبیات ترکیه از کوبانی به عنوان «عین‌العرب» نام برده شده است. چنین رویکردی، به مفهوم تاکید بر اسلام‌گرایی منطقه‌ای برای گسترش حوزه نفوذ ژئوپلیتیکی محسوب می‌شود.